

Życ i pracować w Europie

- Prawo europejskie
- Praca w różnych państwach członkowskich
- Prawo do emerytur i rent, obliczanie i wypłata świadczeń emerytalno-rentowych

Praca bez granic

Dziś nikogo już nie dziwi, że osoby czynne zawodowo żyją i pracują w różnych państwach europejskich. Wielu też pociąga wizja spędzenia swojej starości za granicą w Europie.

Być może zastanawiają się Państwo, jak będą Państwo ubezpieczeni za granicą i co stanie się z Państwa emeryturą. Ale nawet jeśli za granicą istnieją zupełnie inne przepisy prawne – kraje europejskie wprowadziły regulacje dotyczące ubezpieczenia społecznego, aby wykluczyć niekorzystne dla Państwa skutki.

W tej broszurze można dowiedzieć się, co dla Państwa i Państwa emerytury oznacza życie i praca za granicą w Europie.

Jeżeli nie uzyskali Państwo odpowiedzi na wszystkie swoje pytania, mogą Państwo w każdym czasie zwrócić się do nas.

Spis treści

- 4 Prawo europejskie – gdzie i wobec kogo ma zastosowanie
- 7 Praca w innych państwach członkowskich
- 11 Członkostwo dobrowolne w Niemczech
- 14 Dzięki rehabilitacji powrót do dobrej formy w życiu codziennym i zawodowym
- 18 Emerytura/renta – warunki podstawowe
- 21 Odpowiednia emerytura/renta dla Państwa
- 29 Górnicy – specjalne świadczenia Spółki Brackiej
- 31 Obliczanie emerytur i rent – kilka części tworzy całość
- 35 Zmiany w prawie europejskim – korzyści pozostają
- 37 Początek emerytury/renty oraz wniosek o emeryturę/rentę
- 40 Wypłata emerytur/rent za granicę
- 42 Emeryci i renciści oraz ich ubezpieczenie zdrowotne
- 44 Osoby kontaktowe w Niemczech
- 48 Tylko jeden krok do celu: Twoje ubezpieczenie emerytalno-rentowe

Prawo europejskie – gdzie i wobec kogo ma zastosowanie

Coraz więcej ludzi mieszka i pracuje w różnych krajach europejskich. Prawo europejskie łączy krajowe systemy zabezpieczenia społecznego poszczególnych państw członkowskich. Oznacza to, że te same prawa i obowiązki mają zastosowanie do wszystkich.

Jeśli przez jakiś czas pracowałeś za granicą, powinieneś poinformować o tym instytucję ubezpieczeń emerytalno-rentowych. Okresy te mogą mieć pozytywny wpływ na przyszłe uprawnienia emerytalne.

Należy pamiętać, że emeryturę można otrzymać tylko wtedy, gdy spełnia się wymagania. Zalicza się do nich między innymi „minimalny okres ubezpieczenia”. W tym celu można zsumować okresy ubezpieczenia przebyte w różnych krajach. Sumowanie okresów następuje zgodnie z prawem europejskim pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej, ponadto z Islandią, Liechtensteinem, Norwegią i Szwajcarią.

Jeśli spełniłeś warunki do otrzymania emerytury, każde państwo członkowskie wypłaca Ci świadczenie z przebytych tam okresów. Oznacza to, że możesz otrzymać emeryturę z kilku krajów jednocześnie.

Proszę zwrócić uwagę:

Emerytura jest wypłacana dopiero po osiągnięciu ustawowego wieku emerytalnego w danym państwie członkowskim. Może się ona różnić w zależności od państwa członkowskiego. Proszę poinformować się z dużym wyprzedzeniem we wszystkich krajach, w których pracowałeś, jakie skutki będzie miała dla Ciebie pożądana data przejścia na emeryturę.

Prosimy zwrócić się do instytucji ubezpieczeń emerytalno-rentowych o poradę w tej sprawie.

Aby dowiedzieć się, w jaki sposób Brexit wpłynie na Wielką Brytanię i Irlandię Północną, prosimy skontaktować się z instytucją ubezpieczenia emerytalnego. Informacja o instytucjach znajduje się na stronie 45.

Jeśli nie spełnią Państwo minimalnego okresu ubezpieczenia pomimo zsumowania okresów, nie będą Państwo mogli otrzymać emerytury. Wówczas możliwe jest uzyskanie zwrotu składek.

W stosunku do kogo ma zastosowanie prawo europejskie?

Prawo europejskie ma zastosowanie do wszystkich obywateli państwa członkowskiego UE, jak również do obywateli Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii.

Każdy, kto nie jest obywatelem jednego z tych państw, jest tak zwanym obywatelem państwa trzeciego. Obywatele państw trzecich podlegają prawu europejskiemu, jeżeli legalnie zamieszkują w państwie członkowskim UE i byli ubezpieczeni w co najmniej jednym innym państwie członkowskim UE. Jeżeli mieszkają poza UE, muszą posiadać okresy ubezpieczenia w co najmniej dwóch państwach członkowskich UE. Nie obejmuje to Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii.

W odniesieniu do Niemiec osoby objęte prawem europejskim muszą być w stanie udokumentować uprawnienia w niemieckim ubezpieczeniu emerytalno-rentowym. Prawa te mogłeś na przykład nabyć, jeśli byłeś zatrudniony lub obowiązkowo ubezpieczony jako osoba pracująca na własny rachunek, opłacałeś dobrowolne składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe lub wychowywałeś dzieci.

Ponadto prawo europejskie w Niemczech ma zastosowanie również do:

- członków systemu zaopatrzenia emerytalno-rentowego dla grup zawodowych (na przykład dla architektów, lekarzy, aptekarzy, adwokatów, radców podatkowych) albo
- urzędników służby cywilnej (na przykład federacji, landów i gmin, ale również sędziów, żołnierzy odbywających dobrowolnie służbę przez określony czas i żołnierzy zawodowych, duchownych, urzędników kościelnych i pracowników zrównanych z urzędnikami służby cywilnej) oraz
- osób prowadzących działalność na własny rachunek w zaopatrzeniu emerytalnym rolników.

Jeżeli po śmierci członka rodziny masz prawo do świadczenia jako osoba pozostała przy życiu, to możesz powołać się na prawo europejskie, jeżeli

- jesteś osobą pozostałą po zmarłym obywatelu państwa członkowskiego UE, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii lub Szwajcarii albo
- sam posiadasz obywatelstwo państwa członkowskiego UE, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii lub Szwajcarii.

Praca w innych państwach członkowskich

Jeżeli chcą Państwo pracować w innym państwie członkowskim, nie zawsze oznacza to, że będą Państwo również ubezpieczeni w tamtejszym zakładzie ubezpieczeń emerytalno-rentowych. Należy zatem wcześniej dowiedzieć się, które prawo będzie miało zastosowanie w stosunku do Państwa.

Miejsce zamieszkania lub siedziba firmy nie mają żadnego znaczenia!

Zasadniczo obowiązują przepisy prawne tylko jednego państwa członkowskiego. Są to zazwyczaj rozporządzenia tego państwa członkowskiego, w którym pracujesz. Jeśli pracujesz w Niemczech, jesteś ubezpieczony zgodnie z prawem niemieckim. Jeśli natomiast pracujesz w innym państwie członkowskim, jesteś tam ubezpieczony, chyba że zastosowanie ma jeden z poniższych wyjątków.

Proszę wziąć pod uwagę:

Jeśli otrzymujesz już emeryturę z innego państwa członkowskiego i pracujesz w Niemczech, to w pewnych okolicznościach nie podlegasz już obowiązkowi ubezpieczenia w instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe. Ale możesz złożyć wniosek w instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia. To może być korzystne dla Ciebie. Prosimy zwrócić się o poradę.

Oddelegowanie

Jeżeli pracujesz dla swojego pracodawcy tylko czasowo na terytorium innego państwa członkowskiego i w dalszym ciągu otrzymujesz od niego wynagrodzenie, to obowiązek ubezpieczenia może istnieć nadal w twoim kraju pochodzenia.

Nazywa się to wówczas oddelegowaniem.

Prosimy wziąć pod uwagę:

Oddelegowanie nie powinno trwać dłużej niż 24 miesiące. Nie mamy do czynienia z oddelegowaniem, jeżeli ubezpieczony jako oddelegowany do pracy zastępuje innego pracownika oddelegowanego. W tym przypadku w stosunku do niego obowiązują postanowienia państwa członkowskiego, w którym pracujesz.

Zaświadczenie o
oddelegowaniu A1

Jeśli zostaniesz oddelegowany, to na wniosek swojego pracodawcy otrzymasz zaświadczenie (zaświadczenie A1). Jest to dokument stwierdzający, które ustawodawstwo ma zastosowanie do Ciebie w okresie zatrudnienia w innym państwie członkowskim.

Zaświadczenie o oddelegowaniu wystawiane jest zasadniczo w Niemczech: przez daną kasę chorych dla członków ustawowych kas chorych, a dla innych osób przez właściwą instytucję Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych lub przez Wspólnotę Pracy Instytucji Zaopatrzenia Emerytalno-Rentowego Grup Zawodowych.

Nasza wskazówka:

Na stronach od 45 do 46 zawarte są informacje, która z instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych jest instytucją właściwą.

W szczególnych przypadkach może mieć zastosowanie również prawo niemieckie, jeżeli nie mamy do czynienia z oddelegowaniem, albo jeżeli od początku jest pewne, że okres zatrudnienia będzie dłuższy niż 24 miesiące. Wówczas Centralny Związek Ustawowych Ubezpieczeń Chorobowych (GKV-Spitzenverband), Niemiecka Instytucja Łącznikowa Ubezpieczeń Chorobowych-Zagranica (Deutsche Verbindungsstelle Krankenversicherung-Ausland), Postfach 200464, 53134 Bonn, telefon 0228 9530-0, www.dvka.de, zawiera z właściwą instytucją w innym państwie członkowskim porozumienie wyjątkowe.

Przykład:

Klaus M. będzie przez trzy lata pracował dla swojego niemieckiego przedsiębiorstwa w jego firmie-córce w Austrii. W tym czasie wynagrodzenie będzie otrzymywał od austriackiej firmy-córki. Ponieważ w tym przypadku nie chodzi o oddelegowanie, Klaus M. i jego niemiecki pracodawca zgłaszają wniosek o zawarcie porozumienia wyjątkowego, aby Klaus M. na czas trwania zatrudnienia w Austrii w dalszym ciągu podlegał niemieckim przepisom prawnym.

Zapamiętajcie:

Wniosek o porozumienie wyjątkowe powinny być złożony przed podjęciem zatrudnienia względnie działalności gospodarczej.

Praca w kilku państwach członkowskich

Jeśli pracujesz jednocześnie w dwóch lub więcej państw członkowskich, to podlegasz z reguły przepisom prawnym swojego kraju zamieszkania, o ile też tam wykonujesz istotną część swojego zatrudnienia.

Zasada ta obowiązuje odpowiednio w stosunku do osób prowadzących działalność na własny rachunek. Jeśli jednak jako osoba pracująca na własny rachunek wykonujesz oprócz działalności gospodarczej jeszcze zatrudnienie zależne w innym państwie członkowskim, wówczas zasadniczo mają zastosowanie przepisy prawne tego państwa członkowskiego, w którym pracujesz jako pracownik najemny.

Szczególne grupy osób

Urzednicy służby cywilnej, osoby odbywające służbę wojskową i zastępczą służbę wojskową oraz personel pomocniczy UE powinien się zasadniczo zwrócić do jednej z instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych. Prawo europejskie przewiduje dla tych osób specjalne uregulowania.

Członkostwo dobrowolne w Niemczech

Poprzez dobrowolne składki można podwyższyć swoją niemiecką emeryturę/rentę, uzyskać po raz pierwszy prawo do emerytury/renty lub wypełnić luki w biografii ubezpieczeniowej.

Jeżeli mieszkasz w Niemczech i nie musisz opłacać żadnych składek obowiązkowych, to możesz ubezpieczyć się dobrowolnie w Niemieckim Ubezpieczeniu Emerytalno-Rentowym. Musisz mieć ukończone co najmniej 16 lat. Twoje obywatelstwo nie ma znaczenia.

Państwa członkowskie wyszczególnione są na stronie 4.

Jako obywatel Niemiec możesz się zawsze ubezpieczyć dobrowolnie w Niemczech, niezależnie od swojego miejsca zamieszkania. Obowiązuje to także w odniesieniu do obywateli innego państwa członkowskiego, jeżeli opłacili oni co najmniej jedną niemiecką składkę.

Jeśli nie mieszkasz w Niemczech ani nie posiadasz obywatelstwa państwa członkowskiego, to mimo to możesz się ubezpieczyć dobrowolnie: w tym celu musisz mieszkać w innym państwie UE (ale nie w państwie EOG lub w Szwajcarii) i mieć opłaconą co najmniej jedną niemiecką składkę.

Nasza wskazówka:

Oprócz obywateli państw członkowskich, w Niemczech mogą się ubezpieczyć dobrowolnie często również obywatele innych państw. Wynika to z umów o zabezpieczeniu społecznym, które Niemcy zawarły z różnymi państwami na całym świecie. Informacje na ten temat można znaleźć w odpowiedniej broszurze z cyklu „Arbeiten in Deutschland und in ...” dotyczącej poszczególnych umów o zabezpieczeniu społecznym.

Dobrowolne składki: Korzyści dla Ciebie

Dzięki składkom dobrowolnym może zostać spełniony warunek stażu wymaganego dla niemieckiej emerytury/renty. A także można zachować swoją ochronę ubezpieczeniową dla renty z tytułu niezdolności do pracy.

Nasza wskazówka:

Dla tych emerytur/rent może być ważne, aby udokumentować cały okres od 1984 r. do dzisiaj bez przerw. Jeżeli chcesz zrezygnować z niemieckiego ustawowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego i mimo to nadal mieć prawo do jednej z tych rent i emerytur, powinieneś zasięgnąć porady na temat możliwych opcji.

Właściwą osobę kontaktową można odnaleźć w rozdziale „Twoje osoby kontaktowe w Niemczech”.

Ponadto, dobrowolne składki zwiększają emeryturę lub zaopatrzenie członków rodziny pozostających przy życiu w przypadku śmierci. Jako osoba pracująca na własny rachunek możesz się dobrowolnie ubezpieczyć, aby zabezpieczyć siebie i pozostałych przy życiu członków rodziny.

Opłacanie składek

Wysokość i liczbę dobrowolnych składek ustalasz sam. Istnieją jednak składki minimalne i maksymalne.

Składki dobrowolne można opłacać na rok bieżący tylko do dnia 31 marca następnego roku.

Przed rozpoczęciem ubezpieczenia dobrowolnego należy zgłosić się do swojej ubezpieczalni emerytalno-rentowej. Zalecamy pobieranie składek bezgotówkowo albo przez odpisanie z Twojego konta albo z konta pełnomocnika w instytucie bankowym w Niemczech. Możliwy jest także przelew z kraju i zagranicy.

Zapamiętajcie:

Instytucja ubezpieczeń emerytalno-rentowych nie przejmuje żadnych kosztów bankowych, kosztów transferu lub innych kosztów przelewu. Przy płatnościach z zagranicy kwotę należy przelewać w Euro, aby wykluczyć różnice kursowe.

Dzięki rehabilitacji powrót do dobrej formy w życiu codziennym i zawodowym

„Rehabilitacja przed rentą” – to motto, pod którym Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe oferują świadczenia na rzecz rehabilitacji. Osoby z uszczerbkiem na zdrowiu powinny dzięki temu mieć możliwość ponownego podjęcia pracy i uczestniczenia w życiu społecznym.

Oferowane są przede wszystkim świadczenia na rzecz rehabilitacji medycznej, ale także świadczenia na rzecz uczestnictwa w życiu zawodowym i profilaktyki.

Rehabilitacja medyczna

Jeśli z powodów zdrowotnych nie jesteś w stanie pracować lub możesz pracować tylko w ograniczonym zakresie, to możesz ewentualnie kwalifikować się do rehabilitacji medycznej.

Powinno to pomóc w odzyskaniu dobrej kondycji lub utrzymaniu się w zawodzie możliwie jak najdłużej pomimo choroby. Usługi świadczone są jako leczenie szpitalne lub całodobowe ambulatoryjne.

Rehabilitacja medyczna jest opcją dla Ciebie, jeśli Twoja zdolność do pracy zarobkowej

- jest znacznie zagrożona lub już zmniejszona z powodu choroby lub niepełnosprawności oraz
- może być przywrócona przez rehabilitację lub znacznie poprawiona.

Rehabilitacja medyczna przysuguje co cztery lata. Z reguły przeprowadzana jest ona w Niemczech.

Więcej informacji można znaleźć w naszej broszurze „Berufliche Rehabilitation: Ihre neue Chance”.

Więcej informacji można znaleźć w naszej ulotce „Prävention – werden Sie aktiv”.

Świadczenia na rzecz uczestnictwa w życiu zawodowym

Niektóre choroby lub niepełnosprawność wymagają dalszych środków lub specjalnej pomocy. W tym celu przewidziane są świadczenia na rzecz uczestnictwa w życiu zawodowym. Mają one na celu poprawę lub przywrócenie zdolności do pracy, tak abyś był w stanie sprostać wymaganiom swojej pracy w dłuższej perspektywie czasowej. Oferowane są m.in. pomoce osobiste lub techniczne, oferty szkolenia i dokształcania.

Zapobieganie w odpowiednim czasie poprzez profilaktykę

Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe wspierają pracowników w aktywnym i wczesnym rozwiązywaniu problemów zdrowotnych za pomocą usług prewencyjnych. W ramach grupowych ofert pozazawodowych można dowiedzieć się, jak zintegrować zdrowe odżywianie, sport i aktywność ruchową oraz techniki relaksacyjne w codziennym życiu i w ten sposób wypracować zdrowszy styl życia. Możesz tym samym sam przyczynić się do zapobiegania chorobom przewlekłym i innym poważnym problemom zdrowotnym.

Jakie wymagania muszą spełnić?

W przypadku wszystkich świadczeń składki muszą być opłacone przez określony okres czasu (minimalny okres ubezpieczenia). Z reguły jest to 15 lat. Można przy tym uwzględnić również okresy ubezpieczenia w innych państwach członkowskich.

Możesz również otrzymać świadczenia na rzecz rehabilitacji medycznej lub profilaktyki, jeśli

- w ciągu ostatnich dwóch lat przed złożeniem wniosku opłaciłeś przez okres sześciu miesięcy kalendarzowych obowiązkowe składki za ubezpieczone zatrudnienie lub działalność na własny rachunek, lub
- w ciągu dwóch lat od zakończenia nauki do momentu złożenia wniosku wykonywałeś ubezpieczoną pracę lub po zatrudnieniu byłeś niezdolny do pracy lub bezrobotny
- masz ograniczoną zdolność zarobkowania lub jesteś zagrożony zmniejszoną zdolnością zarobkowania i opłaciłeś składki przez co najmniej pięć lat.

W odniesieniu do wszystkich tych warunków mogą być również brane pod uwagę okresy ubezpieczenia w innych państwach członkowskich.

Zapamiętajcie:

W przypadku zamieszkiwania poza terytorium Niemiec świadczenie przysługuje tylko wtedy, jeżeli w miesiącu złożenia wniosku opłacona została jedna obowiązkowa składka niemiecka. W przypadku choroby składka obowiązkowa musiała być opłacona przed zachorowaniem. Niektóre świadczenia na rzecz uczestnictwa w życiu zawodowym mogą być udzielane tylko w Niemczech.

Specyfika dotycząca pracowników przygranicznych z Niemiec

Jeżeli mieszkasz w Niemczech i stąd podejmujesz pracę w innym państwie członkowskim, możesz otrzymać niemieckie świadczenie z tytułu rehabilitacji medycznej. Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe realizują to świadczenie. Instytucja właściwa w państwie zatrudnienia zwraca następnie koszty. W tym celu należy wcześniej uzyskać zaświadczenie S1 od Twojej instytucji ubezpieczenia chorobowego w państwie zatrudnienia.

Prosimy wziąć pod uwagę:

Jako pracownik przygraniczny otrzymujesz świadczenia pieniężne, takie jak zasiłek przejściowy lub chorobowy, tylko od właściwej instytucji w kraju zatrudnienia. W związku z tym w czasie rehabilitacji medycznej nie otrzymujesz żadnego zasiłku przejściowego z Niemieckiego Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowego. Zalecamy wcześniejsze uzgodnienie z pracodawcą i zakładem ubezpieczeń chorobowych, czy można otrzymać wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy lub inny zasiłek zastępczy.

Emerytura/renta – warunki podstawowe

Łączna emerytura ze wszystkich składek i wszystkich krajów, jak się czasem twierdzi, nie istnieje. Każde państwo członkowskie ma swój własny system zabezpieczenia społecznego i ustala zgodnie ze swoimi zasadami, kiedy z tego tytułu przysługują świadczenia. Może to być na przykład przepisany wiek lub minimalny okres ubezpieczenia.

Prosimy przeczytać także rozdział „Początek emerytury/renty oraz wniosek o emeryturę/rentę”.

Przepisy różnią się w zależności od kraju. Zatem nie zaskakuje fakt, że wiek emerytalny jest bardzo różny: W niektórych państwach członkowskich emerytura przysługuje już w wieku 60 lat, w innych w wieku 65 lat, a w niektórych nawet dopiero w wieku 67 lat.

Składki opłacone przez ubezpieczonego w różnych państwach członkowskich w ciągu swojego życia nie przepadają pod działaniem prawa europejskiego. Raz nabyte prawa są chronione.

Generalnie obowiązuje zasada: Składki opłacone przez ubezpieczonego w państwach członkowskich pozostają w instytucji ubezpieczeniowej tych krajów. Każde poszczególne państwo członkowskie, w którym był on ubezpieczony, wypłaca emeryturę/rentę, o ile nałożone tam warunki zostały przez niego spełnione.

Prosimy wziąć pod uwagę:

Jeśli zostały przebyte okresy ubezpieczenia w wymiarze krótszym niż jeden rok, istnieją specjalne zasady. Informacje odnośnie powyższego zawarte są w rozdziale „Obliczanie emerytur i rent – kilka części tworzy całość“ od strony 31.

Uzyskanie niezbędnych minimalnych okresów ubezpieczenia uprawniających do emerytury w dowolnym kraju, w którym pracowałeś, może być trudne. W przypadku braku wystarczających składek w jednym państwie członkowskim, okresy w innych państwach członkowskich będą brane pod uwagę. Być może w ten sposób będziesz mógł mimo wszystko otrzymać emeryturę/rentę. Na prawo do niemieckiej emerytury/renty uwzględnia się dodatkowo wszystkie okresy, które zostały przebyte w innych państwach członkowskich i które nie zbiegają się z okresami niemieckimi. Liczą się wszystkie okresy przebyte przez ubezpieczonego do momentu wypłaty niemieckiego świadczenia (przykładowo do chwili powstania zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej).

Minimalny okres ubezpieczenia

Warunkiem każdego niemieckiego świadczenia emerytalno-rentowego jest posiadanie składek za określony czas. Ten minimalny okres ubezpieczenia, zwany również okresem oczekiwania, wynosi w zależności od rodzaju renty 5, 20, 35 lub 45 lat.

Więcej informacji odnośnie okresów niemieckich znajduje się w broszurze „Rente: Jeder Monat zählt“.

W przypadku niektórych rodzajów rent i emerytur okres oczekiwania obejmuje również inne okresy oprócz okresów składkowych. Mogą to być na przykład okresy, w których byłeś chory, bezrobotny lub wychowywałeś dzieci.

W przypadku niemieckich okresów oczekiwania liczą się również wszystkie okresy przebyte w innych państwach członkowskich.

Jednakże niektóre okresy zagraniczne nie mogą być brane pod uwagę w 45-letnim okresie oczekiwania. Należą do nich na przykład okresy, w których byłeś bezrobotny.

Szczególne warunki ubezpieczeniowo-prawne

W przypadku niektórych emerytur/rent niemieckich muszą być spełnione szczególne warunki, tak zwane warunki ubezpieczeniowo-prawne. Należy tu posiadać opłaconą w określonych okresach (na przykład w ciągu pięciu lat) wystarczającą ilość obowiązkowych składek za ubezpieczone zatrudnienie albo działalność na własny rachunek. Dotyczy to między innymi rent z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej.

Odnosnie powyższego prosimy przeczytać także rozdział „Odpowiednia emerytura/renta dla Państwa”.

Wymagane obowiązkowe składki można oczywiście spełnić także odpowiednimi składkami obowiązkowymi opłaconymi w innych państwach członkowskich.

Zapamiętajcie:

W innych państwach można posiadać także składki obowiązkowe bez wykonywania faktycznego zatrudnienia. Są to na przykład okresy zamieszkania w Danii, Finlandii, Holandii lub Szwecji. Okresy te nie zaliczają się do specjalnych warunków ubezpieczeniowo-prawnych.

Jeżeli w określonym przepisami okresie ubezpieczony nie może bez własnej winy udokumentować niektórych miesięcy (na przykład z powodu ciąży lub choroby), wówczas „podstawowy” okres zostanie wydłużony wstecz o te miesiące, aby mogły być uwzględnione kolejne składki obowiązkowe. Okres ten może być wydłużony o następujące okresy przebyte na obszarze państw członkowskich:

- pobieranie renty inwalidzkiej lub emerytury,
- pobieranie świadczeń z tytułu choroby,
- bezrobocie lub
- wychowywanie dzieci na obszarze innego państwa członkowskiego.

Odpowiednia emerytura/renta dla Państwa

Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe wypłacają emeryturę/rentę, jeśli nie można pracować z powodów zdrowotnych, w podeszłym wieku i w przypadku śmierci dla Waszych bliskich.

Dla każdej z tych emerytur i rent należy spełnić określone warunki. Na kolejnych stronach znajduje się przegląd różnych możliwości otrzymania emerytury lub renty. W rozdziałach „Emerytura – wymagania podstawowe” i „Obliczanie emerytury – kilka części tworzy całość” można dowiedzieć się, w jaki sposób prawo europejskie może pomóc w uzyskaniu uprawnień.

Nasza wskazówka:

Aby się dowiedzieć, na które z niemieckich świadczeń emerytalno-rentowych spełniają już Państwo warunki, należy w swojej instytucji ubezpieczeniowej złożyć wniosek o informację o emeryturach/rentach. W niej zawarte są wszystkie informacje.

Renty z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej

Tę rentę otrzymuje ubezpieczony, jeżeli

- jest niezdolny do pracy z powodu choroby lub niepełności,
- spełnia warunek posiadania pięcioletniego stażu ubezpieczeniowego oraz

Renta ta jest płatna maksymalnie do osiągnięcia podstawowego wieku emerytalnego.

- w ostatnich pięciu latach przed powstaniem zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej przebył trzyletni okres opłacania obowiązkowych składek na podstawie ubezpieczonego zatrudnienia albo działalności gospodarczej lub
- już w 1984 r. spełnił warunek posiadania stażu wynoszącego pięć lat i każdy miesiąc od 1984 r. do momentu wypłaty świadczeń jest udokumentowany.

Właściwa instytucja ubezpieczeń emerytalno-rentowych ustala na podstawie dokumentów lekarskich, czy jesteś niezdolny do pracy. Renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy zarobkowej przysługuje wtedy, jeżeli możesz wykonywać pracę w czasie krótszym niż trzy godziny dziennie. Jeżeli jesteś w stanie pracować dłużej niż trzy godziny dziennie, ale krócej niż sześć godzin, to przysługuje ci renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy zarobkowej. Wysokość tej renty stanowi tylko połowę renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Szczegółowe informacje zawiera broszura „Erwerbsminderungsrente: Das Netz für alle Fälle”.

Renta z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej przysługuje zasadniczo na czas określony, a mianowicie maksymalnie przez trzy lata. Renta może zostać przedłużona, jeżeli ograniczenia zdrowotne utrzymują się w dalszym ciągu.

Emerytura podstawowa

Prawo do emerytury podstawowej przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli

- osiągnął podstawowy wiek emerytalny oraz
- spełnia warunek posiadania stażu ubezpieczeniowego wynoszącego pięć lat.

Dla osób urodzonych przed 1947 r. podstawowy wiek emerytalny wynosi 65 lat. Dla urodzonych pomiędzy 1947 r. a 1963 r. wiek ten będzie stopniowo podwyższany: dla roczników 1947 do 1958 o jeden miesiąc na rocznik, dla roczników 1959 do 1963 o dwa miesiące. Dla osób urodzonych w 1964 r. i później, podstawowy wiek emerytalny wynosi 67 lat.

Do emerytury podstawowej można uzyskiwać nieograniczone dochody dodatkowe.

Szczegółowe informacje odnośnie wszystkich emerytur zawiera broszura „Die richtige Altersrente für Sie”.

Inne emerytury

Nawet jeśli nie osiągnąłeś jeszcze powszechnego wieku emerytalnego, nadal możesz otrzymać emeryturę w Niemczech. Każdy miesiąc wcześniejszego pobierania emerytury kosztuje Cię jednak potrącenie w wysokości 0,3 procent (maksymalnie 18 procent). Potrącenie obowiązuje na stałe.

Zapamiętajcie:

Po podjęciu decyzji w sprawie emerytury nie można później przejść na inną emeryturę (z niższymi potrąceniami). Dlatego też zalecamy wcześniejsze skonsultowanie się z nami. Jest to również ważne, ponieważ w niektórych przypadkach istnieją wyjątki. Osoby kontaktowe znajdują się od strony 44.

Emerytura dla ubezpieczonych o szczególnie długoletnim okresie ubezpieczenia

Tę emeryturę otrzymuje ubezpieczony, jeżeli

- osiągnął wiek 63 lat oraz
- udowodnił staż ubezpieczeniowy wynoszący 45 lat.

Ta emerytura wypłacana jest bez potrąceń.

Dla osób urodzonych po 1952 r. podstawowy wiek emerytalny podwyższany jest stopniowo o dwa miesiące na rocznik do 65 lat.

Emerytura dla ubezpieczonych o długoletnim okresie ubezpieczenia

Tę emeryturę otrzymuje ubezpieczony, jeżeli

- osiągnął wiek 63 lat oraz
- przebył staż ubezpieczeniowy wynoszący 35 lat.

Zapamiętajcie:

W przypadku wypłacania emerytury przed 65. rokiem życia [od rocznika 1949 do 1963 stopniowe podwyższenie do 67. roku życia], należy się liczyć z potrąceniami ze świadczenia w wysokości 0,3 procenta na miesiąc (maksymalne potrącenie pomiędzy 7,2 procenta a 14,4 procent).

Przykład:

Maria F. kończy 63 lata dnia 27 czerwca 2019 r. Jej emerytura dla ubezpieczonych o długoletnim okresie ubezpieczenia ma się rozpocząć dnia 1 listopada 2019 r., dwa i pół roku wcześniej. Potrącenie dla tej emerytury wynosi 9 procent.

Emerytura dla osób niepełnosprawnych o znacznym stopniu niepełnosprawności

Jako osoba niepełnosprawna o znacznym stopniu niepełnosprawności ubezpieczony może otrzymać wcześniejszą emeryturę w wieku 60 lat (od rocznika 1964 w wieku 62 lat), jeżeli spełnia warunek posiadania stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 35 lat. Dla osób urodzonych od 1952 r. do 1963 r. wiek podnoszony jest stopniowo do 62 lat. Ponadto należy być uznanym za osobę o znacznym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu prawa niemieckiego z co najmniej 50-procentowym stopniem niepełnosprawności (tzn. należy przedłożyć odpowiednie zaświadczenie). Jeśli mieszkasz w państwie członkowskim, o stopniu niepełnosprawności orzeka właściwy niemiecki urząd d/s zaopatrzenia emerytalnego dla zagranicy.

Informacje o właściwym niemieckim urzędzie d/s zaopatrzenia emerytalnego dla zagranicy otrzymasz w jednostkach Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych.

W przypadku wypłacania emerytury przed 63. rokiem życia należy liczyć się z reguły z potrąceniami ze świadczenia w wysokości 0,3 procenta za każdy miesiąc wcześniejszego pobierania świadczenia (maksymalnie 10,8 procenta). Dla roczników 1952 do 1963, 63. rok życia jest stopniowo podnoszony do 65. roku życia.

Po podziale emerytury, pozostający przy życiu małżonek nie jest uprawniony do renty dla wdów lub wdowców.

Renty dla wdów i wdowców

Po śmierci małżonka może być wypłacana renta dla wdów lub wdowców, jeżeli zmarły małżonek pobierał do śmierci rentę albo spełnił warunek posiadania stażu ubezpieczeniowego wynoszącego pięć lat. Pozostający przy życiu małżonek nie może ponownie zawrzeć związku małżeńskiego.

Zapamiętajcie:

Osoby, które zawarły zarejestrowany związek partnerski z osobą tej samej płci, są równe małżonkom. Partnerzy w związku małżeńskim z osobą tej samej płci mają również prawo do renty dla wdów i wdowców.

Aby móc otrzymać rentę, małżonkowie muszą w chwili śmierci współmałżonka pozostawać co najmniej rok w związku małżeńskim. Ten minimalny czas trwania małżeństwa wynoszący jeden rok nie obowiązuje tylko wtedy, jeżeli związek małżeński został zawarty przed 1 stycznia 2002 r. albo jeżeli małżeństwo nie zostało zawarte z powodów zaopatrzenia alimentacyjnego (na przykład w przypadku śmierci współmałżonka wskutek wypadku).

Renta dla wdów lub wdowców może być wypłacana jako renta mała lub duża. Aby otrzymać dużą rentę, pozostający przy życiu małżonek musi

- mieć ukończony 45. rok życia (w przypadku śmierci począwszy od roku 2012 do 2029 stopniowe podwyższenie do 47. roku życia) lub
- mieć zmniejszoną zdolność do pracy zarobkowej lub

- wychowywać własne dziecko lub dziecko osoby zmarłej, które nie ukończyło jeszcze 18. roku życia lub
- sprawować we wspólnocie domowej opiekę nad własnym dzieckiem lub dzieckiem osoby zmarłej, które z powodu niepełnosprawności nie jest zdolne do samodzielnej egzystencji.

Jeżeli żaden z tych warunków nie jest spełniony, przysługuje prawo do małej renty dla wdów lub wdowców. Renta ta wypłacana jest maksymalnie przez 24 miesiące kalendarzowe po śmierci małżonka. Wynosi ona 25 procent renty ubezpieczonego. Duża renta dla wdów lub wdowców wypłacana jest na stałe. Wynosi ona 55 procent renty osoby ubezpieczonej.

W przypadku zawarcia związku małżeńskiego przed 1 stycznia 2002 r. i jeżeli jeden z małżonków jest urodzony przed 2 stycznia 1962 r., wówczas duża renta dla wdów lub wdowców wynosi 60 procent renty ubezpieczonego. Mała renta dla wdów lub wdowców wypłacana jest w tych przypadkach przez czas nieograniczony.

Prawo wdowy lub wdowca do renty rodzinnej ustaje z chwilą ponownego zawarcia związku małżeńskiego. Na wniosek może zostać wypłacona odprawa. Wynosi ona z reguły 24-krotność przeciętnej wysokości renty z ostatnich dwunastu miesięcy.

Przykład:

Rencista Willi B. zmarł w maju 2014 r. Wdowa Ulla B. otrzymuje od czerwca 2014 r. dużą rentę wdowią. W czerwcu 2019 r. wychodzi ponownie za mąż, tym samym w dniu 30 czerwca 2019 r. jej renta wdowia wygasa. W dwunastu miesiącach przed ustaniem renty (od lipca 2018 r. do czerwca 2019 r.) Ulla B. pobierała rentę dla wdów w wysokości średnio 520 EUR (przed potrąceniem ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego oraz pielęgnacyjnego rencisty). Odprawa wynosi 24-krotność tej średniej kwoty, a więc 12 480 Euro.

Renty rodzinne dla sierot

Renta rodzinna dla sierot (renta rodzinna dla półsierot) może być wypłacana po śmierci, jeżeli zmarła osoba

- pobierała rentę do śmierci lub
- w chwili śmierci spełniła staż ubezpieczeniowy wynoszący pięć lat.

Jeżeli zmarli oboje rodzice, wypłacana jest renta rodzinna dla sierot zupełnych.

Rentę rodzinną dla sierot otrzymują dzieci własne i adoptowane osoby zmarłej oraz pasierbowie, wychowankowie, wnuki i rodzeństwo, które zostały przyjęte do jej gospodarstwa domowego i które były głównie przez nią utrzymywane. Renta jest wypłacana do ukończenia 18. roku życia.

Przy spełnieniu określonych warunków (na przykład nauka w szkole lub nauka zawodu) sierota może otrzymywać rentę do 27 roku życia.

Inne renty z tytułu śmierci

W przypadku, gdy rozwód nastąpił po 30 czerwca 1977 r. i gdy poprzedni małżonek zmarł, ubezpieczonemu może przysługiwać prawo do renty z tytułu wychowywania dzieci. Renta ta będzie wypłacana z własnych okresów ubezpieczenia, jeżeli ubezpieczony wychowuje dziecko. To samo dotyczy partnerów zarejestrowanych.

Renta dla wdów lub wdowców po przedostatnim małżonku jest przez nas wypłacana wtedy, jeżeli po śmierci swojego wcześniejszego małżonka ubezpieczony zawarł ponownie związek małżeński lub założył zarejestrowany związek partnerski i ten nowy związek został teraz rozwiązany lub zniesiony (przykładowo w następstwie śmierci).

Jeżeli małżeństwo ubezpieczonego zostało rozwiązane przez rozwód przed 1 lipca 1977 r., to przy określonych warunkach może być wypłacana renta dla rozwiedzionych wdów lub renta dla rozwiedzionych wdowców.

Nasza wskazówka:

Dokładne informacje odnośnie wszystkich rent rodzinnych zawiera nasza broszura „Hinterbliebenenrente: Hilfe in schweren Zeiten“.

Emerytury/renty a dochody

Jeżeli przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego oprócz renty z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej lub emerytury posiadasz dodatkowe dochody, to nie możesz przekroczyć pewnych limitów zarobków dodatkowych. Takie same skutki mają niemieckie i zagraniczne wynagrodzenia za pracę i dochody z pracy. Nie możesz zarobić dodatkowo więcej niż 6 300 euro w roku. Jeśli przekroczysz ten limit zarobków dodatkowych, emerytura/renta będzie wypłacana tylko jako świadczenie częściowe lub nie będzie wypłacana wcale.

Zapamiętajcie:

W przypadku rent z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej jako dochody uwzględnia się także określone świadczenia socjalne.

W przypadku rent rodzinnych Twój własny dochód powyżej kwoty wolnej zalicza się od czwartego miesiąca po śmierci w 40 procentach. Uwzględniane są także świadczenia socjalne, dochody z majątku i porównywalne dochody zagraniczne. Przy czym uwzględniana jest kwota brutto przed potrąceniem podatków zagranicznych albo składek do ubezpieczenia społecznego. Aby otrzymać kwoty netto, z dochodów tych potrąca się kwoty określone ryczałtowo.

Sieroty mogą osiągać zarobki dodatkowe w nieograniczonej wysokości, jeżeli spełniają wszystkie inne warunki do uzyskania prawa do renty.

Górnicy – specjalne świadczenia Spółki Brackiej

Niemieckie prawo przewiduje specjalne przepisy dla pracowników górnictwa ze względu na szczególne obciążenia i zagrożenia, na które są oni narażeni. Ponadto ten krąg osób obejmuje również prawo europejskie.

Górnictwo ubezpieczenie emerytalno-rentowe przewiduje oprócz opisanych już emerytur/rent z ustawowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego specjalne świadczenia górnicze:

- renta dla górników o zmniejszonej zdolności do wykonywania zawodu w górnictwie
- renta dla górników po ukończeniu 50 roku życia
- emerytura dla górników z długoletnim stażem pod ziemią
- świadczenie dostosowawcze dla zwolnionych pracowników górnictwa

Nasza wskazówka:

W celu uzyskania dalszych informacji prosimy o kontakt z Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See. Adres można znaleźć na stronie 50.

W innych państwach członkowskich istnieją specjalne systemy dla górników, które odpowiadają niemieckiemu górnictwu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, jak na przykład we Francji.

Okresy ubezpieczenia przebyte w tych systemach mogą być uwzględniane przy ustalaniu prawa do specjalnego świadczenia górniczego.

Jeżeli inne państwa członkowskie nie posiadają specjalnych systemów dla górników, to okresy w górniczym ubezpieczeniu emerytalno-rentowym mogą być uwzględnione tylko wtedy, gdy zatrudnienie wykonywane było w zakładzie górniczym. Jeżeli dodatkowym wymogiem jest „wykonywanie stałych prac pod ziemią”, to także tutaj uwzględniane będą odpowiednie prace wykonywane przez ubezpieczonego w innych państwach członkowskich.

Obliczanie emerytur i rent – kilka części tworzy całość

Jeżeli spełniasz warunki do uzyskania emerytury lub renty, każde państwo członkowskie, w którym byłeś ubezpieczony, przyzna Ci odrębną emeryturę lub rentę zgodnie z jego prawem i przepisami. Wszystkie Twoje emerytury/renty z państw członkowskich tworzą łącznie jedną całość – całkowite zaopatrzenie na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych w Europie.

Prawo europejskie może mieć wpływ na obliczanie świadczenia emerytalno-rentowego. Ma ono eliminować niekorzystne następstwa, jeżeli pracowałeś i zamieszkiwałeś w kilku państwach członkowskich. Dlatego przewidziany jest szczególny międzypaństwowy tryb obliczania świadczeń.

W tym międzypaństwowym wyliczeniu jesteś traktowany tak, jakbyś przeżył całe swoje życie ubezpieczeniowe tylko w jednym państwie członkowskim. Celem jest uniknięcie niekorzyści, które mogą wynikać z luk, gdy pracowałeś w innym państwie członkowskim.

Jeżeli spełniasz warunki do otrzymywania emerytury tylko w połączeniu z okresami z innych państw członkowskich, emerytura międzypaństwowa zostanie wyliczona i będzie też Tobie wypłacana.

Jeśli jednak masz już prawo do emerytury z okresów niemieckich, emerytura jest obliczana dodatkowo tylko z okresów niemieckich (wyliczenie krajowe). Następnie porównuje się kwoty płatności z obu obliczeń. Wypłacana jest wyższa emerytura.

Zapamiętajcie:
Procedura ta jest przeprowadzana przez każdą instytucję w Europie, w której nabyłeś okresy ubezpieczenia.

Obliczanie wysokości emerytury wyłącznie z okresów niemieckich (obliczanie krajowe)

Prawo europejskie nie ma wpływu na obliczenia krajowe z okresów niemieckich. Okresy innych państw członkowskich nie są brane pod uwagę. Kwota emerytury wynika wyłącznie z okresów przebytych w Niemczech.

Więcej informacji na temat obliczania niemieckiej emerytury można znaleźć w naszych broszurach „Rente: So wird sie berechnet” (dla starych lub nowych krajów związkowych).

Wysokość niemieckiej emerytury zależy zasadniczo od wysokości dochodów, za które płaciłeś składki w trakcie swojego życia ubezpieczeniowego w Niemczech. Ponadto otrzymujesz punkty płacowe za okresy nieskładkowe. Zalicza się do nich okresy zaliczane, np. z tytułu bezrobocia, nauki szkolnej o charakterze zawodowym lub z tytułu ciąży i macierzyństwa.

Proszę zwrócić uwagę:
Emerytura krajowa jest obliczana tylko wtedy, gdy przysługuje Ci już prawo do emerytury z okresów niemieckich.

Obliczanie wysokości emerytury z wszystkich okresów (obliczanie międzypaństwowe)

Prawo europejskie ma wpływ na te obliczenia. Oprócz okresów zaliczanych zgodnie z niemieckimi przepisami regulującymi uwzględniane są również okresy ubezpieczenia w innych państwach członkowskich. Instytucje ubezpieczenia emerytalno-rentowego w państwach członkowskich zgłaszają sobie wzajemnie te okresy, jeżeli we wniosku o emeryturę podane zostaną wszystkie kraje, w których pracowałeś.

Każde państwo członkowskie oblicza następnie wysokość emerytury międzypaństwowej zgodnie z własnymi przepisami. Przy czym wszystkie okresy z innych państw członkowskich są początkowo oceniane jak własne.

Każdy miesiąc uwzględniany jest tylko raz, nawet jeżeli niemieckie okresy ubezpieczenia i okresy ubezpieczenia innych państw członkowskich miałyby się pokrywać, na przykład przy zmianie miejsca pracy w ciągu jednego miesiąca. Wraz z okresami niemieckimi jest to podstawa do obliczenia wysokości emerytury.

Następnie każda instytucja ubezpieczenia emerytalno-rentowego ustala własne okresy krajowe w odniesieniu do wszystkich okresów. Wynikiem tego jest proporcjonalna międzypaństwowa emerytura. Ten krok uniemożliwia wycenę wszystkich okresów więcej niż jeden raz. Taka sytuacja miałaby miejsce, gdyby każda instytucja ubezpieczenia emerytalno-rentowego

wypłacała emeryturę obliczoną na podstawie wszystkich okresów w Europie.

Międzypaństwowe wyliczenie niemieckiej emerytury lub renty jest regularnie wtedy wyższe niż wyliczenie krajowe, jeżeli istnieją niemieckie okresy nieskładkowe i w wyniku okresów państw członkowskich otrzymują wyższą wycenę. Jednakże wynik obliczenia międzypaństwowego nie musi być korzystny w każdym przypadku. Dlatego też emerytura lub renta krajowa jest regularnie obliczana dla porównania, jeżeli masz prawo do emerytury lub renty wyłącznie z okresów niemieckich. Wyższa emerytura jest Tobie wypłacana.

Proszę wziąć pod uwagę uwagę:

Jeżeli pracowałeś w jednym państwie członkowskim tylko przez krótki okres i byłeś ubezpieczony krócej niż rok, inne państwo członkowskie przejmuje regularnie te okresy. W przypadku międzypaństwowego wyliczania emerytury, obliczanie proporcjonalne emerytury nie ma zastosowania. Pozwala to uniknąć bardzo niskich emerytur i minimalizuje koszty administracyjne.

Zmiany w prawie europejskim – korzyści pozostają

Po przystąpieniu nowych państw członkowskich do UE rozszerza się zakres stosowania prawa europejskiego na wszystkie państwa członkowskie. Niezależnie od tego samo prawo europejskie ciągle się zmienia. Te zmiany mogą mieć również znaczenie dla Ciebie. Dlatego też masz prawo do weryfikacji swojej emerytury.

Jeżeli dotychczas nie mogłeś otrzymać niemieckiej emerytury z powodu niespełnienia warunków, prawo europejskie może po raz pierwszy stanowić podstawę do powstania roszczenia. Także po przystąpieniu nowych państw członkowskich możesz uzyskać prawo do niemieckich świadczeń po raz pierwszy. Podobnie Twoja dotychczasowa emerytura może się zwiększyć, jeżeli możesz wykazać, że posiadasz okresy ubezpieczenia w nowych państwach członkowskich.

Zatem wraz z przystąpieniem nowych państw członkowskich (ostatnio Chorwacji z dniem 1 lipca 2013 r.) lub zastosowaniem prawa europejskiego uzyskuje się możliwość zweryfikowania swojej emerytury.

We wszystkich przypadkach emeryturę względnie wyższą emeryturę otrzymuje się najwcześniej od daty granicznej, to znaczy od momentu przystąpienia nowego państwa członkowskiego do Unii lub zmiany w prawie europejskim. Jeżeli to nie przyniesie ubezpieczonemu żadnych korzyści, to wszystko pozostanie tak jak było.

Zapamiętajcie:

Od momentu przystąpienia nowego państwa członkowskiego do Unii, wejścia w życie prawa europejskiego lub zmiany w prawie europejskim obowiązuje okres dwóch lat na złożenie wniosku o weryfikację. Po upływie okresu dwóch lat emerytura względnie wyższa emerytura rozpocznie się dopiero z dniem złożenia wniosku.

Początek emerytury/renty oraz wniosek o emeryturę/rentę

O emerytury/renty z Niemieckiego Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowego i innych państw członkowskich należy złożyć wniosek. Tutaj można dowiedzieć się, kiedy rozpoczyna się emerytura niemiecka, gdzie można złożyć wniosek o przyznanie emerytury i jakie terminy należy zachować.

Niemiecka emerytura rozpoczyna się zazwyczaj z pierwszym dniem miesiąca kalendarzowego, na początku którego zostały spełnione warunki.

Przykład:

Rita N. ukończy 65 lat i 7 miesięcy w maju 2019 r. Od tego momentu spełniła wszystkie warunki. Jej emerytura rozpoczyna się dnia 1 czerwca 2019 r.

W tym celu należy złożyć wniosek w ciągu trzech miesięcy kalendarzowych po upływie miesiąca, w którym zostały spełnione warunki do nabycia prawa. Jeżeli wniosek zostanie złożony później, emerytura rozpoczyna się pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku.

Moment złożenia wniosku o emeryturę jest bardzo ważny. Aby nie utracić żadnych praw, wniosek powinien być złożony zawsze we właściwym czasie.

Przykład:

Rita N. składa wniosek dopiero we wrześniu 2019 r. Ponieważ wszystkie warunki zostały spełnione już od maja 2019 r. – czyli ponad trzy miesiące wcześniej – jej emerytura rozpoczyna się dopiero w dniu 1 września 2019 r.

Wyjątki od tego uregulowania występują w przypadku rent z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy i rent rodzinnych. Okresowa renta z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy wypłacana jest od 7. miesiąca kalendarzowego po wystąpieniu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej. W przypadku złożenia wniosku po upływie siódmego miesiąca kalendarzowego, renta rozpoczyna się dopiero z miesiącem złożenia wniosku. Renta rodzinna wypłacana jest także wstecz za okres do dwunastu miesięcy kalendarzowych przed miesiącem, w którym wniosek o rentę został zgłoszony.

Gdzie można złożyć wniosek o emeryturę/rentę?

W przypadku zamieszkiwania w Niemczech, wniosek należy złożyć w instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe. W przypadku zamieszkiwania w innym państwie członkowskim wniosek należy złożyć w instytucji tego kraju. Ale jeżeli w kraju zamieszkania nie zostały przebyte żadne okresy ubezpieczeniowe, to wniosek można złożyć również bezpośrednio w tym państwie, w którym zainteresowany był ostatnio ubezpieczony. W przypadku zamieszkiwania poza obszarem państw członkowskich, wniosek należy złożyć w tej instytucji, w której zainteresowany był ostatnio ubezpieczony.

Informacja na temat, gdzie w Niemczech można złożyć wniosek o emeryturę/rentę, znajduje się od strony 44.

Zapamiętajcie:

W innych państwach członkowskich może wynikać późniejszy lub też wcześniejszy początek emerytury niż w Niemczech. W instytucjach tych krajów należy wcześniej zasięgnąć informacji o swoich prawach, aby nie miało to żadnych niekorzystnych następstw dla Państwa.

Wystarczy jeden wniosek

Jeżeli złożysz wniosek o emeryturę/rentę w jednym państwie członkowskim, obowiązuje on dla wszystkich państw członkowskich, w których zostały przebyte okresy ubezpieczenia. Jeśli np. złożysz wniosek o francuską emeryturę/rentę we Francji, wniosek ten z tą samą datą obowiązuje także jako wniosek o emeryturę/rentę niemiecką.

Obowiązuje to jednak tylko wtedy, jeżeli przy składaniu wniosku zostaną podane wszystkie okresy ubezpieczenia i zamieszkania w innych państwach członkowskich. W razie niepodania tych informacji lub podania ich z opóźnieniem wiążący nie jest ten „pierwszy” moment złożenia wniosku, lecz dopiero moment uzupełnienia brakujących danych lub złożenia nowego wniosku.

Nasza wskazówka:

Składając wniosek o przyznanie emerytury, można zdecydować, z którego państwa członkowskiego chce się już otrzymywać emeryturę, a z którego nie. Proszę wskazać to we wniosku o emeryturę.

Wyplata emerytur/rent za granicę

Emeryci i renciści mogą również osiedlać się tam, gdzie chcą, w miarę możliwości. Niemiecka emerytura/renta wędruje wówczas razem z nimi. Istnieją jednak wyjątki, które należy wziąć pod uwagę.

Niemcy, obywatele państw członkowskich i inni obywatele otrzymują z reguły pełną emeryturę/rentę niemiecką nawet wtedy, jeżeli przenieśli oni swoje centrum życiowe z Niemiec do innych państw członkowskich.

Zapamiętajcie:

Ubezpieczeni są zobowiązani do poinformowania nas o przeniesieniu swojego pobytu stałego do innego państwa członkowskiego. Winno to nastąpić w odpowiednim czasie, około dwa miesiące wcześniej.

Odnosnie niniejszego prosimy przeczytać także naszą broszurę „Das deutsch-polnische Sozialversicherungsabkommen vom 9. Oktober 1975“.

Ograniczenia mogą wynikać dla ubezpieczonego w przypadku przesiedlenia z Niemiec do innego państwa członkowskiego oraz, jeżeli w jego niemieckiej emeryturze lub rencie zawarte są również okresy zagraniczne (na przykład okresy ubezpieczeniowe według polsko-niemieckiej Umowy z 1975 r.). Wysokość emerytury może się ewentualnie zmniejszyć.

Nasza wskazówka:

Jeśli planujesz emigrację, prosimy o wcześniejsze skonsultowanie się z instytucją ubezpieczenia emerytalno-rentowego. Należy też skontaktować się ze swoją kasą chorych, aby wyjaśnić kwestię dalszego ubezpieczenia zdrowotnego.

Jeżeli ubezpieczony przebywa stale poza obszarem państw członkowskich, to może dojść do ograniczeń. Dotyczy to emerytów i rencistów, których świadczenia zawierają także okresy według Ustawy o Rentach Obcych. Są to na przykład okresy zaliczane uchodźcom lub przesiedleńcom za ich okresy we wschodnioeuropejskich obszarach pochodzenia.

W jaki sposób wypłacana jest emerytura?

Również za granicą otrzymujesz swoją emeryturę/rentę co miesiąc. Może ona być wypłacana na własne konto w banku w Niemczech, w państwach członkowskich lub w innym kraju za granicą. W tym celu konieczny jest międzynarodowy numer identyfikacyjny Twojego banku – BIC oraz międzynarodowy numer Twojego konta – IBAN, które możesz uzyskać w swoim banku.

BIC oznacza: „Bank Identifier Code”, natomiast IBAN „International Bank Account Number”.

Renty z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej

Prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy zarobkowej lub z tytułu niezdolności do pracy zarobkowej mogło powstać w zależności od sytuacji na niemieckim rynku pracy (przykładowo oferta miejsc pracy w niepełnym wymiarze czasu). W przypadku przeniesienia swojego centrum życiowego z Niemiec lub innych państw członkowskich do innych krajów za granicą przysługuje Państwu tylko niższa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy zarobkowej lub z tytułu niezdolności do wykonywania zawodu.

Prosimy przeczytać także naszą broszurę: „Erwerbsminderungsrente: Das Netz für alle Fälle”.

Emeryci i renciści oraz ich ubezpieczenie zdrowotne

Prawo europejskie gwarantuje, że jesteś również dobrze ubezpieczony jako emeryt lub rencista. Niezależnie od tego, w którym państwie członkowskim mieszkasz i kto wypłaca Ci emeryturę, kwestia, gdzie jesteś ubezpieczony na wypadek choroby, jest uregulowana.

Jeśli mieszkasz w Niemczech i otrzymujesz niemiecką emeryturę, podlegasz niemieckiemu prawu o ubezpieczeniu zdrowotnym. Dotyczy to również sytuacji, gdy otrzymujesz jeszcze emeryturę z innego państwa członkowskiego. Emerytura/renta zagraniczna uwzględniana jest przy tym jako dochód podlegający obowiązkowi opłacania składek.

W przypadku ubezpieczenia obowiązkowego z emerytury/renty potrącanie są składki i przekazywane do Twojej kasy chorych.

Twoja Kasa chorych stwierdza w trakcie opracowywania wniosku o emeryturę/rentę, czy jako emeryt/rencista jesteś objęty obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym i zdrowotnym oraz pielęgnacyjnym. W przypadku dobrowolnego ubezpieczenia przez ustawowe ubezpieczenie chorobowe i zdrowotne albo prywatnego na wypadek choroby, można złożyć wniosek o dodatek do składek.

Nasza wskazówka:

Prosimy przeczytać także „Merkblatt über die Krankenversicherung der Rentner (KVdR) und Pflegeversicherung”.

W przypadku zamieszkiwania w Niemczech i pobierania tylko jednej emerytury/renty z innego państwa członkowskiego można mimo to otrzymać świadczenia medyczne w Niemczech, a więc na przykład pójść do lekarza. Ubezpieczony podlega wtedy nadal ubezpieczeniu chorobowemu i zdrowotnemu zgodnie z przepisami tego państwa członkowskiego, które wypłaca jego emeryturę/rentę.

Aby móc otrzymywać świadczenia medyczne w Niemczech należy zwrócić się do swojej instytucji ubezpieczeniowej za granicą. Instytucja ta wyjaśni Państwu dalsze postępowanie.

Ubezpieczenie chorobowe i zdrowotne w państwie członkowskim

Jeżeli ubezpieczony zamieszkuje w innym państwie członkowskim i otrzymuje tam niemiecką emeryturę/rentę oraz emeryturę/rentę z państwa zamieszkania, to jest on ubezpieczony na wypadek choroby zgodnie z przepisami prawnymi tego państwa członkowskiego. Jeżeli ubezpieczony otrzymuje w państwie członkowskim tylko niemiecką emeryturę/rentę, wówczas w stosunku do niego obowiązuje prawo niemieckie. Aby móc korzystać ze świadczeń medycznych w innym państwie członkowskim, należy wyjaśnić ze swoją niemiecką kasą chorych, co należy przy tym uwzględnić.

Dobrowolni członkowie niemieckiego ustawowego ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego oraz prywatnie ubezpieczeni na wypadek choroby mogą złożyć wniosek o dopłatę do składek także w przypadku miejsca zamieszkania w innym państwie członkowskim, o ile nie istnieje już obowiązek ubezpieczenia chorobowego za granicą.

Nasza wskazówka:

W przypadku planowanej przeprowadzki prosimy poinformować zarówno swoją niemiecką kasę chorych jak i też swój niemiecki zakład ubezpieczeń emerytalno-rentowych.

Osoby kontaktowe w Niemczech

Zapytania i wnioski dotyczące prawa europejskiego są opracowywane w Niemczech przez różne instytucje ubezpieczeniowe. W przypadku zamieszkania lub pracy w jednym lub kilku państwach członkowskich obsługę ubezpieczonych przejmuje albo instytucja Deutsche Rentenversicherung Bund (Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Federacja), Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See (Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Dla Pracowników Górnictwa, Kolei i Żeglugi) albo jedna z instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych poszczególnych regionów.

Zasadniczo właściwą instytucją ubezpieczeniową jest ta instytucja, do której zostały wpłacone niemieckie składki.

Nasza wskazówka:

W przypadku nieopłacenia jeszcze żadnej niemieckiej składki, prosimy zwrócić się do instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Federacja. Zakład ten ustali instytucję właściwą dla Państwa.

W przypadku opłacenia swojej ostatniej niemieckiej składki do instytucji Deutsche Rentenversicherung Bund, prosimy zwrócić się do tej instytucji ubezpieczeniowej.

Jeżeli kiedykolwiek została opłacona co najmniej jedna niemiecka składka do instytucji Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See, to ta instytucja jest dla Państwa właściwym partnerem.

**Prosimy wziąć pod uwagę:
Deutsche Rentenversicherung Bund (Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Federacja) i Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See (Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Dla Pracowników Górnictwa, Kolei i Żeglugi) są instytucjami właściwymi dla wszystkich państw członkowskich.**

W przypadku opłacenia swojej ostatniej niemieckiej składki do jednej z instytucji regionalnych, obsługę przejmuje ta instytucja regionalna, która jest właściwa dla danego państwa członkowskiego.

Właściwość instytucji regionalnych zależy zasadniczo od tego, w którym państwie członkowskim została opłacona ostatnia składka:

Wykaz właściwości instytucji regionalnych

Ostatnia składka w	właściwa instytucja ubezpieczeń emerytalno-rentowych
Austria	Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd, Zakład München
Belgia	Deutsche Rentenversicherung Rheinland
Bułgaria	Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland, Zakład Halle
Chorwacja	Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd, Zakład Landshut
Cypr	Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg, Zakład Stuttgart
Czechy	Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd, Zakład Landshut
Dania	Deutsche Rentenversicherung Nord, Zakład Hamburg
Estonia	Deutsche Rentenversicherung Nord, Zakład Hamburg
Finlandia	Deutsche Rentenversicherung Nord, Zakład Hamburg
Francja	Deutsche Rentenversicherung Rheinland-Pfalz
Grecja	Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg, Zakład Stuttgart

Ostatnia składka w	właściwa instytucja ubezpieczeń emerytalno-rentowych
Hiszpania	Deutsche Rentenversicherung Rheinland
Holandia	Deutsche Rentenversicherung Westfalen
Irlandia	Deutsche Rentenversicherung Nord, Zakład Hamburg
Islandia	Deutsche Rentenversicherung Westfalen
Liechtenstein	Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg, Zakład Karlsruhe
Litwa	Deutsche Rentenversicherung Nord, Zakład Hamburg
Luksemburg	Deutsche Rentenversicherung Rheinland-Pfalz
Łotwa	Deutsche Rentenversicherung Nord, Zakład Hamburg
Malta	Deutsche Rentenversicherung Schwaben
Norwegia	Deutsche Rentenversicherung Nord, Zakład Hamburg
Polska	Deutsche Rentenversicherung Berlin-Brandenburg, Zakład Berlin
Portugalia	Deutsche Rentenversicherung Nordbayern, Zakład Würzburg
Rumunia	Deutsche Rentenversicherung Nordbayern, Zakład Würzburg
Słowacja	Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd, Zakład Landshut
Słowenia	Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd, Zakład Landshut
Szwajcaria	Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg, Zakład Karlsruhe
Szwecja	Deutsche Rentenversicherung Nord, Zakład Hamburg
Węgry	Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland, Zakład Erfurt
Wielka Brytania i Irlandia Północna	Deutsche Rentenversicherung Nord, Zakład Hamburg
Włochy	Deutsche Rentenversicherung Schwaben

Adresy i numery telefonów poszczególnych placówek instytucji ubezpieczeniowych znajdują się na stronie internetowej www.deutsche-rentenversicherung.de, rubryka **Beratung & Kontakt** → **Anschriften-Übersicht**.

Prosimy wziąć pod uwagę:
W wyjątkowych przypadkach instytucją właściwą w odniesieniu do Francji, Włoch i Luksemburga może być instytucja Deutsche Rentenversicherung Saarland.

Jeśli pracowałeś lub mieszkałeś w kilku państwach członkowskich, skontaktuj się z instytucją regionalną właściwą dla państwa członkowskiego, w którym ostatnio mieszkałeś lub pracowałeś.

Międzynarodowe Dni Poradnictwa

A propos: Z udziałem wielu instytucji ubezpieczeniowych z innych państw członkowskich odbywają się regularnie międzynarodowe Dni Poradnictwa, organizowane w kraju i za granicą. Tutaj nadarza się Państwu sposobność wyjaśnienia na miejscu swoich pytań i poinformowania się o swoich prawach także z innych krajów.

Nasza wskazówka:

Wszystkie terminy są podane na naszej stronie internetowej www.deutsche-rentenversicherung.de w rubryce Beratung & Kontakt → Internationale Beratungstage. Jeżeli chcesz skorzystać z Dnia Poradnictwa, istnieje możliwość uzgodnienia terminu porady telefonicznie.

Ubezpieczenie dobrowolne

W przypadku zamiaru złożenia wniosku o ubezpieczenie dobrowolne prosimy zwrócić się do instytucji ubezpieczeniowej prowadzącej Państwa konto ubezpieczeniowe.

W przypadku niezamieszkiwania już w Niemczech, lecz w innym państwie członkowskim wniosek o ubezpieczenie dobrowolne należy złożyć we właściwej instytucji regionalnej. W przypadku wcześniejszego ubezpieczenia w instytucji Deutsche Rentenversicherung Bund lub Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See, instytucje te są nadal instytucjami właściwymi w stosunku do Państwa.

Proszę przeczytać nasz rozdział „Tylko jeden krok do celu: Twoje ubezpieczenie emerytalno-rentowe“.

W przypadku zamieszkiwania poza obszarem państw członkowskich, informację na temat właściwej instytucji ubezpieczeniowej można uzyskać w instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe.

W przypadku zamieszkiwania w Niemczech i nieopłacenia dotąd jeszcze żadnych składek do niemieckiego ustawowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego wniosek można złożyć w każdej instytucji ubezpieczeniowej.

Tylko jeden krok do celu: Twoje ubezpieczenie emerytalno-rentowe

Czy mają Państwo jeszcze jakieś pytania? Czy potrzebują Państwo dalszych informacji lub życzą sobie indywidualnej porady? Kompetentnie, bezstronnie, bezpłatnie jesteśmy do Państwa dyspozycji:

Przez nasze broszury informacyjne

Nasza oferta broszur jest bardzo szeroka. To, co Państwa interesuje, można zamówić lub pobrać ze strony internetowej www.deutsche-rentenversicherung.de. Wskazujemy tu także na oferty specjalistycznych porad tematycznych.

Telefonicznie

Odpowiadamy na Wasze pytania pod bezpłatnym numerem infolinii. Tam można również zamówić materiały informacyjne i formularze lub uzyskać informację o odpowiedniej osobie kontaktowej na miejscu. Jesteśmy dostępni pod numerem 0800 1000 4800.

Drogą internetową

Nasza oferta na stronie www.deutsche-rentenversicherung.de jest dostępna przez całą dobę. Na tej stronie można uzyskać informację na wiele tematów oraz pobrać lub zamówić druki i broszury. Dzięki naszemu serwisowi on-line można skutecznie załatwić swoje sprawy nie wychodząc z domu.

W indywidualnej rozmowie

Informacja o najbliższych Punktach Informacji i Poradnictwa znajduje się na stronie startowej naszego internetu lub można ją uzyskać pod telefonem infolinii. Pod tym numerem można też łatwo uzgodnić termin lub zarezerwować go on-line.

Doradcy ubezpieczeniowi (Versichertenberater i Versichertenälteste)

Również nasi doradcy ubezpieczeniowi (Versichertenberater i Versichertenälteste) działający społecznie są do Państwa dyspozycji w bezpośrednim sąsiedztwie und udzielą pomocy na przykład przy wypełnianiu formularzy wniosków.

Kontakt telefoniczny z nami

0800 1000 4800 [bezpłatny numer w Niemczech]

www.deutsche-rentenversicherung.de

info@deutsche-rentenversicherung.de

Wielojęzyczne porady możemy zaofiarować niestety tylko na Międzynarodowych Dniach Poradnictwa. Terminy podane są w internecie.

Nasi partnerzy

Także w wydziałach ubezpieczeń urzędów miast i gmin można złożyć wniosek o emeryturę/rentę, otrzymać formularze lub złożyć dokumenty ubezpieczeniowe w celu przekazania ich dalej.

Instytucje Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych

Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg

Gartenstraße 105
76135 Karlsruhe
Telefon 0721 825-0

Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd

Am Alten Viehmarkt 2
84028 Landshut
Telefon 0871 81-0

Deutsche Rentenversicherung Berlin-Brandenburg

Bertha-von-Suttner-Straße 1
15236 Frankfurt (Oder)
Telefon 0335 551-0

Deutsche Rentenversicherung Braunschweig-Hannover

Lange Weihe 6
30880 Laatzen
Telefon 0511 829-0

Deutsche Rentenversicherung Hessen

Städelstraße 28
60596 Frankfurt am Main
Telefon 069 6052-0

Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland

Georg-Schumann-Straße 146
04159 Leipzig
Telefon 0341 550-55

**Deutsche Rentenversicherung
Nord**

Ziegelstraße 150
23556 Lübeck
Telefon 0451 485-0

**Deutsche Rentenversicherung
Nordbayern**

Wittelsbacherring 11
95444 Bayreuth
Telefon 0921 607-0

**Deutsche Rentenversicherung
Oldenburg-Bremen**

Huntestraße 11
26135 Oldenburg
Telefon 0441 927-0

**Deutsche Rentenversicherung
Rheinland**

Königsallee 71
40215 Düsseldorf
Telefon 0211 937-0

**Deutsche Rentenversicherung
Rheinland-Pfalz**

Eichendorffstraße 4-6
67346 Speyer
Telefon 06232 17-0

**Deutsche Rentenversicherung
Saarland**

Martin-Luther-Straße 2-4
66111 Saarbrücken
Telefon 0681 3093-0

**Deutsche Rentenversicherung
Schwaben**

Dieselstraße 9
86154 Augsburg
Telefon 0821 500-0

**Deutsche Rentenversicherung
Westfalen**

Gartenstraße 194
48147 Münster
Telefon 0251 238-0

**Deutsche Rentenversicherung
Bund**

Ruhrstraße 2
10709 Berlin
Telefon 030 865-0

**Deutsche Rentenversicherung
Knappschaft-Bahn-See**

Pieperstraße 14-28
44789 Bochum
Telefon 0234 304-0

Ustawowa emerytura i renta jest i pozostanie najważniejszym elementem zabezpieczenia emerytalnego.

Kompetentnym partnerem w zakresie zaopatrzenia emerytalnego jest instytucja Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe. Obsługuje ona 55 miliony ubezpieczonych i ponad 21 milionów emerytów i rencistów.

Niniejsza broszura jest częścią naszej obszernej oferty poradnictwa.

Informujemy.

Doradzamy. Pomagamy.

Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe.

**Deutsche
Rentenversicherung**
Sicherheit
für Generationen